І чужому научайтесь, Свого не цурайтесь...
Т. Шевченко

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIX. Ч. 176. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 23-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1972 No. 176. VOL. LXXIX.

КОРОТКІ ВІСТКИ

П'ятниця, 22-го вересня 1972

ФЕДЕРАЛЬНИЙ ДИСТРИКТОВИЙ СУД У ГАРТФОРДІ визнав схвалені спеціяльною генеральною асамблеєю стейту Коннектикат 23 травня ц. р. статути про аборти неконституційними, заявивши при цьому, що вони обмежують права жінок „до приватности й особистого вибору у справах статі та родинного життя". В квітні цього року той самий суд в складі трьох осіб уневажнив закон про аборти, обов'язуючий у стейті ще з 19-го сторіччя.

НЮЙОРКСЬКА ЕДУКАЦІЙНА РАДА вирішила прийняти знову на працю тридцять й одного колишніх учителів, які були усунені з праці на початку 1950-их років у висліді переводжуваних комісією сенатора Джозефа МекКарті переслухань в справі комуністичної інфільтрації у шкільну систему міста Ню Йорку.

ПРЕЗИДЕНТ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ — КОНҐРЕСУ ІНДУСТРІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ Джордж Міні припинив у діяльності Раду Праці Колорадо — спілки, яка належить до складу АФП-КІО, за те, що вона заявила свою підтримку для кандидатури демократичного кандидата в цьогорічних президентських виборах сен. МекҐоверна. Міні суспендував не тільки названу спілку, але й також її президента, касира і всіх членів екзекутиви. Провід АФП-КІО вирішив зайняти невтральне становище в цьогорічних виборах.

ЗАСТУПНИК ПРЕЗИДЕНТОВОГО АСИСТЕНТА ДЛЯ СПРАВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ген. Александер М. Гейґ, мол., поінформував губернатора Джорджа Воллеса про актуальні питання, зв'язані з національною безпекою. Інформування тривало одну годину й відбулося з доручення през. Ніксона. Звичайно одержують таку інформацію тільки офіційні кандидати на Президента. Чому през. Ніксон доручив інформувати губ. Воллеса, який не є тепер кандидатом, в повідомленнях Білого Дому не з'ясовано.

МОЛОДИЙ КАНАДІЄЦЬ З МОНТРЕАЛЮ, Жан Марк Бутен признався у слідстві, що це він з допомогою двох інших молодих людей був спричинником підпалу монтреальського нічного клюбу Блу Бирд, три тижні тому, внаслідок пожежі в якому згинуло 37 осіб. Після пожежі Бутен втік із одним із своїх помічників до Ґренвіллу у Квебеку і потім до Ванкуверу у Британській Колумбії, де пробував закінчити із собою самогубством. У Ванкувері Бутена й одного із його спільників арештувала поліція під час розшуків за наркотиками. Другого його спільника арештовано в Монтреалі, зараз після пожежі.

У СТОЛИЦІ АРҐЕНТИНИ БУЕНОС АЙРЕСІ вибухли сильні бомби у двох жидівських синагогах. Спричинені ними шкоди обраховують на 16 тисяч долярів. Жертв у людях ні поранених не було.

Д-Р ДЖЕЙМС К. ФЛЕЧЕР, директор Крайової адміністрації аеронавтики і космічних дослідів заявив, що після проведення останнього із заплянованих летів „Аполло" на Місяць, який відбудеться в грудні цього року, він зрезиґнує із свого становища і вернеться на пост президента Університету Юта, що його займав з 1964 року до весни 1971 року.

БРИТІЙСЬКА ПАЛАТА ЛОРДІВ ЗАТВЕРДИЛА постанову уряду, схвалену також — після довгих і трудних дебатах у палаті громад — про приступлення Британії до Европейської Економічної Спільноти (Спільного Господарського Ринку). Цю постанову має ще підписати королева Єлисавета. У Данії і Норвеґії мають ще відбутися плебісцити в цій справі. Всі три держави, плюс Ірляндія, мають приступити до ЕЕСпільноти з днем 1 січня 1973 року, збільшивши число членських держав тієї могутньої західньо - европейської господарської організації до 10-ох.

ОКРЕМА КОМІСІЯ ПЕРЕВЕЛА в Британії студії над зростом порнографії і звернулася до уряду з вимогою виготовити закон про боротьбу проти порнографії в усіх її формах і виглядах, — не тільки в книжках і журналах, але й фільмах та телевізійних програмах. Коментатори стверджують, що найбільше порнографічного матеріялу до Британії приходить з Данії.

ПІВНІЧНА ІТАЛІЯ ОХОПЛЕНА масовим страйковим рухом. 800.000 робітників протестують проти зросту цін та редукції робітників у різних галузях промислу. Страйк захопив також найбільшу в Італії фабрику автомобілів Фіят.

СОВЄТСЬКИЙ ДЖЕТ ЗАБЕРЕ з столиці Північного В'єтнаму Ганою трьох звільнених в'єтнамськими комуністами американських воєнних полонених, маму й дружину двох полонених та четверо американських „противоєнних активістів", які прилетіли були до Ганою, щоби перебрати тих полонених. Совєтський літак не зупиниться в столиці Ляосу Вієнціяні, щоб не дати нагоди американським військовим чинникам перебрати звільнених полонених, а полетить почерез Індію до Ташкенту й Москви. Як і коли звільнені полонені задумують вернутися до Америки, не сказано.

АФРИКАНСЬКІ ДЕРЖАВИ ПОДІЛЕНІ в підході до уґандського президента Іді Аміна, який видалює кругло 60.000 мешканців Уґанди азійського роду. Лівія вислала з допомогою Іді Амінові проти ворогів його режиму, які перевели інвазію до Уґанди від сторони Танзанії, — літак з 400 вояками й старшинами і вантажем зброї й амуніції. Коли літак перелітав над суданською територією, його примусили приземлитись в Судані, де сконфісковано зброю, а військовиків відіслано назад до Лівії. Уґандський уряд твердить, що відібрав від напасників усі шість прикордонних містечок, які впали були в руки напасників.

ВЕРХОВНИЙ СОВЄТ ЗАТВЕРДИВ призначення Лева Н. Смірнова на голову Найвищого Суду СССР. Кремлівські володарі нагородили Смірнова за те, що він заслужився для большевиків, як представник СССР між прокураторами на Нюрнберзькому суді проти німецьких воєнних злочинців, та заслужився також, як голова судового трибуналу на розправі проти письменників Юлія Даніела і Андрея Синявського, засуджених за „наклепницьку діяльність проти Совєтського Союзу".

У ФІЛІППІНАХ СТАЛАСЯ катастрофа під час одної релігійної маніфестації: завалився дерев'яний міст на ріці, перевантажений жінками й дітьми, що йшли на ту маніфестацію. Втопилося понад 140 осіб. З недалекої в'язниці поспішили на рятунок тамошні в'язничні сторожі. Скориставши з того заколоту — з в'язниці втекли 52 в'язні, з яких піймали назад тільки 5-ох.

ЗСА і Совєтський Союз домовилися в справі проєктів про охорону оточення

Москва. — Представники З'єднаних Стейтів Америки і Совєтського Союзу погодилися, закінчивши тут триденні наради, на започаткування обома державами тридцять спільних проєктів, спрямованих на охорону міст, сільских господарств, рік та озер перед занечищенням. У висліді відбутих нарад створено Спільну Комісію для співпраці в ділянці охорони оточення. Реалізація деяких із цих проєктів буде започаткована вже з листопадом цього року. В рамках запроєктованої співпраці буде відбуватися виміна спеціялістами: американські експерти будуть перебувати в Совєтському Союзі і совєтські у ЗСА на місцях стосовних дослідів. Якщо ці проєкти будуть розгорнені згідно з обговореними плянами, то над їх реалізацією будуть працювати сотки науковців й експертів у З'єднаних Стейтах Америки і в Совєтському Союзі. Досліди будуть зосереджуватися головно на питаннях занечищення повітря й води, проблем атмосферичного занечищення, спричинюваного суперсонічною транспортацією, зредукування затроювання повітря хемічними фабриками тощо. Покищо невідомо, які — поза плянованими дослідами — практичні заходи будуть започатковані обома державами для ефективної боротьби із занечищенням. Пакт про співпрацю в ділянці охорони оточення був підписаний у Москві в четвер 21 вересня американською делеґацією під проводом Рассела Е. Трейна, голови Ради Білого Дому в справах якісного стану оточення і совєтськими представниками під проводом Євґенія Ф. Фйодорова.

Сенат схвалив суворий законопроєкт проти повітряного піратства

Вашингтон. — В четвер 21 вересня ц. р. Сенат ЗСА схвалив 75 голосами проти одного суворий законопроєкт в справі протидіяння повітряному піратству. В законопроєкті передбачене створення спеціяльної поліції безпеки для охорони летовищ і літаків, гостре перевірювання пасажирів і встановлення кари смерти для повітряних піратів, спричинників викрадання літаків. Водночас із цим Президент ЗСА буде уповноважений припинювати летунську службу американських летунських компаній до тих країн, які підтримують повітряних піратів, дають їх захист або допомагають терористичним групам захоплювати літаки для їхніх терористичних цілей, як також до тих держав, які не започаткують в себе відповідних заходів проти піратства і навіть до тих країн, які будуть втримувати летунський зв'язок із країнами, що допомагають повітряним піратам. За акти піратства суди можуть встановляти кару смерти або ж ув'язнення щонайменше на двадцять років. Голосував проти законопроєкву тільки один сенатор Гаролд Е. Гюз, демократ з Айови, заявляючи, що він не погоджується лише із встановленням кари смерти. Схвалений Сенатом законопроєкт буде переданий ще на розгляд Палати Репрезентантів.

МекҐоверн підтримує санкції проти СССР в користь жидів

Ню Йорк. — Намагаючися прихилити собі жидівські голоси Джордж МекҐоверн, демократичний кандидат на президента, заявив свою готовість підтримати плян відмовити Совєтському Союзові статус „упривілейованої держави" у торговельних взаєминах з ЗСА як довго СССР ставитиме труднощі з еміґрації жидів до Ізраїлю. З такою заявою МекҐоверн виступив в Ню Йорку на зустрічі з американськими жидівськими провідними діячами, які репрезентують 25 жидівських національних організацій в ЗСА. Зокрема ма Джордж МекҐоверн заатакував встановлений совєтським урядом податок, що його мають сплачувати всі совєтські еміґранти як рекомпенсату коштів навчання в СССР. Цей податок МекҐоверн назвав „невільничим податком" і власне з уваги на цей податок ЗСА не можуть, на думку МекҐоверна, піти назустріч Совєтському Союзові і дати йому спеціяльний статус у торговельних взаєминах. Як відомо,, серед американських сенаторів та конґресменів є дуже сильна опозиція проти пляну дати упривілейований статус для СССР, на що вплинула совєтська протижидівська політика. Дж. МекҐоверн відвідав Ню Йорк у загальному пляні своєї виборчої кампанії. Крім зустрічі з жидівськими лідерами він побував також у Брукліні. На наступний тиждень МекҐоверн не плянує ніяких публічних виступів, бо готуватиме серію виступів на телевізії у формі „розмов при ватрані", наслідуючи такі ж „розмови" Ф. Рузвельта. Новим у виборчій кампанії Демократичної партії є опублікування 39-сторінкового звідомлення групи демократичних експертів щодо справ національної безпеки та оборони. Дж. МекҐоверн заявився за всіми поданими у цьому звідомленні висновками та пропозиціями. Суттєвим у цьому звідомленні є те, що його автори далі підтримують думку про те, що витрати на оборону можна буде зменшити у такому розмірі, як це оригінально МекҐоверн пропонував, без ніякої небезпеки для ЗСА.

Американські конґресмени апелюють до уряду СССР в справі жидів

Москва. — Безпосередньо перед прибуттям до Москви Генрі Кіссінджера, спеціяльного дорадника президента Ніксона для зовнішньополітичних справ, американська амбасада формально передала совєтському урядові листа від американських конґресменів в справі утруднень, які робить совєтський режим жидам у їх намаганні еміґрувати до Ізраїлю. Листа, датованого 15 серпня 1972 р., підписало 90 конґресменів з Демократичної та Республіканської партій. Автори листа засуджують політику репресій супроти жидів, заявляючи ,що нерозв'язане жидівське питання в СССР становить „перешкоду до кращих взаємин" між ЗСА та СССР, зокрема, коли йдеться про торговельні взаємини. В листі подані прізвища сімох жидів, які очікують суду, зглядно, в справі яких ведеться слідство, а також прізвища чотирьох вже засуджених та п'ятьох, які перебувають на волі, але є предметом постійних цькувань збоку поліції. Американські спостерігачі інформують, що в інтенції американських конґресменів було використати переговори в справі торговельної умови, щоб добитися від совєтського режиму поступок в справі жидів.

Південний В'єтнам таврує Францію за її мирове посередництво

Париж. — У четвер 21 вересня відбулося у Парижі 160-те з черги пленарне засідання Паризької конференції про В'єтнам, на якому нічого не вказувало про покращання шансів замирення внаслідку минулотижневої нової засекреченої зустрічі Генрі Кіссінджера з в'єтнамськими проводирями у Парижі. Голова делеґації Південного В'єтнаму Фам Данг Лям дав у своїй промові відблиск промови президента Південного В'єтнаму Нґуєна Вана Тіє, яку той виголосив у Хуе. Ті обидва південнов'єтнамські лідери таврували „колоніялістів", які сприяють комуністичній пропозиції про створення в Південному В'єтнамі коаліційного уряду. Хоч названі південні в'єтнамці не називали Франції за іменем, їх промови — твердять західні коментатори — стосувалися французького прем'єра П'єра Месмера і міністра закордонних справ Моріса Шумана, які прихильно висловились про комуністичну концепцію тимчасового уряду у Південному В'єтнамі, що складався б з представників „трьох таборів" — націоналістичного, комуністичного і „третьої сили", ніби невтральної. Нґуєн Ван Тіє таврував тих політичних еміґрантів з Південного В'єтнаму, які представляють себе, як таку „третю силу" й готові йти на компроміси з комуністами, облегшуючи комуністам захопити владу у Південному В'єтнамі. Хоч те 160-те засідання Паризької конференції скінчилося знову невдачею, проте рішено продовжувати конференцію в найближчий четвер.

Західня Німеччина переведе передчасні парляментарні вибори

Бонн. — Уряд канцлера Віллі Брандта виготовив плян, за яким найближчі парляментарні вибори в Німецькій Федеративній Республіці (Західній Німеччині) відбулися б 19 листопада ц. р., за 1 місяців раніше, як законна каденція цього парляменту. Після виборів у 1969 року уряд Віллі Брандта складався з коаліції Соціял-демократичної і Вільно-демократичної партій і нараховував у 496-членній нижчій палаті парляменту 251 депутата, себто спирався на парляментарній більшості трьох голосів. Але від того часу чотири члени урядової коаліції перейшли до опозиції і насправді уряд став залежним від одного голосу. Такий стан став нестерпним, бо опозиція в кожній пригожій для неї хвилині могла провалити уряд. Тому канцлер Брандт рішив сам спровокувати упадок свого уряду і зажадав, з покликанням на конституцію, перевести голосування над „вотум довір'я" до його уряду. Члени уряду рішили свідомо абсентуватись при голосуванні над вотумом довір'я, щоб влегшити опозиції висловити урядові недовір'я і щоб таким чином уряд отримав формальне право розв'язати передчасно парлямент та розписати нові вибори. Останнім поважним ударом для канцлера Віллі Брандта і його уряду було зречення в липні цього року впливового міністра народного господарства Карла Шіллера на тлі розбіжностей думок щодо монетарної системи. Р Брандт все ж переконаний, що його партія виграє вибори й здобуде потрібну вирішальну більшість у новому парляменті.

Ізраїль узалежнює переговори про мир від припинення тероризму

Об'єднані Нації. — В Генеральних дебатах на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй виступить також ізраїльський міністер закордонних справ Абба Ебан. За голосами преси, він заявить рішення Ізраїлю не брати участи в будь-яких дипломатичних переговорах про загальне чи частинне ізраїльсько-арабське замирення, поки не припиниться арабський терор. Абба Ебан прибув уже до Америки і мав визначену на п'ятницю 22 вересня ц. р. нараду з державним секретарем Віллямом Роджерсом. Ізраїльські відповідальні чинники звертають увагу, що пропоноване Америкою тимчасове порозуміння про відкриття Суезького каналу було б напевне сполучене з відкликанням до якоїсь задньої лінії ізраїльських військ на східньому узбережжі Суезького каналу, на Синайському півострові. Коли б дозволити на дальше існування партизансько-терористичних організацій і їх діяльність, то вони дістали б тоді куди кращі можливості для ведення своєї терористичної роботи на території Ізраїлю. Ізраїль перестерігає Ливан, щоб той пішов слідами Йорданії, яка виключила з своєї території палестинських терористів. Мовляв, ливанська армія має таку саму силу і змогу. Ізраїль не може спокійно вичікувати, коли терористи рішать перевести новий свій акт терору, тільки мусить нищити терористів у превенційних діях, які вдаритимуть по державах, які дають терористам притулок.

Британія відкликала декрет про кацети для підозрілих у Північній Ірляндії

Лондон. — Призначений британським урядом на тимчасового фактичного прем'єра Північної Ірляндії Віллям Вайтлов проголосив рішення британського уряду відкликати декрет про право арештувати й безтерміново, без суду і слідства, тримати у таборах інтернованих запідозрілих у терористичній акції членів південно-ірляндської Республіканської Армії. Той декрет мав на меті викорінити тероризм у Північній Ірляндії, але осягнув цілком протилежний ефект: впродовж чотирьох місяців перед його проголошенням були вбиті два вояки і два цивілісти, а після його проголошення згинули впродовж 4-ох місяців 41 вояк і 73 цивільні особи. Британія вислала була до Північної Ірляндії військо 9 серпня минулого року та перебрала під своє безпосереднє правління Північну Ірляндію 24 березня ц. р. Опозиційні партії вимагали категорично скасування декрету про інтернування підозрілих осіб і ставили це за передумову своєї участи у будь яких розмовах про реформу правління у Північній Ірляндії, яка дала б більший голос і більші права тамошній католицькій меншині. Відкликання того контроверсійного декрету не є беззастережне, бо на його місце має бути покликаний трибунал, який розгляне кожну окрему справу тепер ще інтернованих. Було їх 900 осіб, залишилось ще 241, з яких коло 80 буцім-то є твердим зерном терористичної організації. Опозиція не вдоволена такою розв'язкою і твердить, що затримування людей у кацетах буде продовжуватись під іншою покришкою. Тому не відомо, чи опозиція візьме участь у заплянованій Вайтловим великій конференції у майбутньому тижні з участю всіх заінтересованих у замиренні у Північній Ірляндії сторін. Скасування декрету про інтернування підозрілих північних ірляндців має дістати апробату нижчої палати британського парляменту, палати громад, яка збереться 17-го жовтня ц. р.

Японська індустрійна група асиґнувала один мільйон долярів на встановлення катедри правничих студій в Гарварді

Кембридж, Масс. — З правління Гарвардського Університету повідомляють, що відома японська індустрійна група Міцубіші передала цьому університетові дотацію в сумі одного мільйона долярів на встановлення катедри японських правничих студій. Із цих грошей мав би бути оплачуваний один професор в рамках Програми східньоазійських студій Гарвардського університету. Чек на суму одного мільйона долярів передав представникам правління Гарвардського Університету Чужіро Фужіно, голова концерну Міцубіші, заявляючи при тому, що інтенцією цієї донації є розвиток і закріплення добрих взаємин між ЗСА і Японією, не зважаючи на деякі напруження і конфлікти інтересів у сьогоднішній час. В університетських і пресових колах вважають цей почин японської індустрії незвичайною подією, бо досі названий японський концерн не дав ніякої дотації хочби й одному японському університетові. Міцубіші є одним із найбільших індустрійних концернів не тільки в Японії, але й у світі. Він охоплює різні ділянки індустрії і фінансів такі, як банківництво, торговельна фльота, гірництво, продукція сталі, життєве обезпечення і броварництво. Вирішили японські індустріялісти дати таку дотацію на встановлення катедри японських правничих студій за спонукою професора Джероме Когена з Гарварду, який у минулому році відвідував Японію і познайомився там з керівниками концерну Міцубіші. Президент Гарвардського університету Дерк Бок приймаючи дотацію, підкреслив недостатню ознайомленість американців і японців із їхніми культурами і перспективами і конечність поширення стосовних студій і взаємного вивчення. Встановлення однієї катедри в Гарвардському університеті тепер коштує один мільйон долярів і стільки ж жертвував концерн Міцубіші. Як відомо, українці у ЗСА зібрали із приватних пожертв уже понад 1 200 000 долярів встановлення двох катедр українських студій в Гарвардському університеті і тепер готуються завершити цю збірку дальшими фондами на встановлення третьої катедри.

Японський прем'єр іде до Пекіну

Токіо. — Плянована від довшого часу поїздка японського прем'єра Какуей Танаки до комуністичного Китаю почнеться 25 вересня і триватиме цілий тиждень. Для відносин на азійському континенті і для світової політики в загальному ця поїздка матиме значення майже таких розмірів, як поїздка американського президента Ричарда Ніксона. На порядку нарад у Пекіні є встановлення взаємин між двома наймогутнішими державами в Азії, що матиме далекосяжні політичні, мілітарні та торговельні наслідки. Переважна більшість японців активно підтримує таку ініціятиву свого уряду, вважаючи, що в інтересах Японії є втримувати безпосередні взаємини з комуністичним Китаєм. Нез'ясоване покищо питання відносин Японії до націоналістичного китайського уряду на Тайвані. За найновішими інформаціями, японський прем'єр буде намагатися зберегти у взаєминах з Тайваном дотеперішній статус, чому дуже гостро протиставляться китайські комуністи. Знову ж для Японії мають чимале значення торговельні зв'язки з Тайваном і це перерішує поставу японського уряду. Враховуючи той факт, що китайському комуністичному режимові у не меншій мірі залежить на встановленні взаємин з Японією, а в першій мірі на торговельних зв'язках, японці переконані, що м вдасться мати дипломатичні зв'язки з комуністичним Китаєм і з Тайваном.

СТОМІЛЬЙОНОВИЙ ПАСАЖИР

Стомільйоновим пасажиром літака АН-24, що вилетів 16 вересня з Києва до Івано-Франківська, була робітниця одного з київських заводів Вікторія Криштоп. За 10 років літаки цього типу перевезли сто мільйонів пасажирів і 1.5 мільйона тонн вантажів. Рідку залізничну і шосейну сітку в СССР урядові чинники стараються надолужити розвитком дешевшого повітряного сполучення.

Ситуація в Уґанді далі напружена

Найборі, Кенія. — Сюди наспіли вістки про те, що ситуація в Уґанді далі напружена. Побоюючися поновного наступу партизанських відділів з Танзанії, уряд зосередив значні військові сили в столиці Кампалі та в околиці. В самому місті поліція та військо переводять численні арешти. Арештовано багато чужинців, зокрема білих. Багато чужинецьких кореспондентів дістало розпорядження покинути країну. За інформаціями тих кореспондентів, яким пощастило виїхати з Уґанди, поліція стосує брутальний терор, намагаючися вишукати прихильників партизанів, противників теперішнього уґандського диктатора Іді Аміна. Серед арештованих є також кол. прем'єр Уґанди, а тепер головний суддя Бенедікто Ківанука. Як відомо, уґандський уряд наказав примусову еміґрацію всім тим мешканцям Уґанди, які є азійського походження. Всі вони мають покинути Уґанду не пізніше 8 листопада. Під сучасну пору в Уґанді є 7 000 білих мешканців, в більшості британських громадян, та біля 80 000 азійців, з яких біля 50 000 мають британське громадянство. Внутрішні неспокої в Уґанді допровадили до конфлікту між Уґандою та Танзанією, де перебувають уґандські втікачі, противники Іді Аміна. Керівник уґандської опозиції, кол. президент Мілтон Оботе, якого усунув у висліді військового перевороту Амін, перебуває, як інформують, таки в Уґанді. Спроба інвазії з Танзанії не завершилася успіхом і уґандські війська відкинули повстанців з території Уґанди. Уряд Іді Аміна рахується, однак, з можливістю поновного наступу і також з тим, що в самій країні може вибухнути загальне повстання.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issue combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

На сторожі слова

Тарас Шевченко звеличив свій нарід і на його сторожі поставив своє слово. Цілком природньо, тим більше в українських обставинах, що своєї сторожі потребує це Шевченкове „слово на сторожі", і ніхто більше не є до цього покликаний та зобов'язаний, як українські письменники і українські журналісти. Приходить це на думку у зв'язку із третім з черги з'їздом українських журналістів Америки і Канади, що має відбутися цієї суботи й неділі, 23 і 24-го вересня на Союзівці, цьому „шматку України" в Кетскільських горах.

Із скромністю, але без перебільшення можна ствердити, що українська преса та її працівники з не меншою відвагою і честю виконували це своє завдання сторожів слова, як і всі ті незліченні борці за здійснення Шевченкових заповітів. Від часу Шевченка Україна пережила страшне лихоліття. Багато разів змінювались завойовники української землі і першою чи одною з перших жертв кожного нового завойовника падали українська преса й українські журналісти, очевидно ті, що були свідомі своєї відповідальности за Шевченкове „слово на сторожі".

У сучасному лихолітті Шевченкове слово і всі ті високі ідеали, що воно їх репрезентує, зокрема національну волю, незалежність та соціяльну справедливість, потребує не менш завзятих і відданих сторожів, як потребувало їх досі. Воно має все більше таких сторожів в Україні. І це не припадок, що між арештованими, судженими й тероризованими тепер українськими інтелектуалістами більшість становлять українські письменники, літератори та журналісти.

Третій з'їзд українських журналістів Америки і Канади цієї суботи і неділі становитиме добрий і найбільш пригожий форум, щоб саме під цим кутом, під кутом сторожів слова розглянути сучасний стан вільної української преси і журналістики та їх завдання, потреби і можливості на ближче й дальше майбутнє. Багато дечого в цьому відношенні вчинили два попередні з'їзди. Теперішній з'їзд повинен бути дальшим кроком уперед. Цього очікує від нього наш нарід та наша громада у вільному світі, і цього йому бажаємо.

Самогубна політика

Відомий американський гуморист - фейлетоніст Арт Бухвальд, помістив свій сатиричний нарис про сучасну американську співіснувальну політику під заголовком: „Готівка в касі не має ворогів". „... Капіталістична система залежить тепер від того, скільки дібр закуплять від нас Совєтський Союз і червоний Китай, а комуністична система залежить від того, скільки дібр вони зможуть продати нам...". Арт Бухвальд дивується: „... Як ви можете торгувати з комуністичними такими-то синами, коли вони змагають до того, щоб накинути волелюбним країнам світу свою тоталітарну систему?" І міркування на цю тему автор доводить до абсурду, коли його фіктивний розмовець признає, що якщо Північний В'єтнам захотів би тепер закупити в Америці велику кількість збіжжя, то треба би поставитися до в'єтнамських комуністів не як до ворогів, а як до корисних і милобачених „костомерів".

Уся співіснувальна концепція насправді скріплює комуністичного ворога на погубу вільного світу. Америка й інші країни Заходу продають Москві прерізні товари, які посередньо й інколи безпосередньо дістаються до Північного В'єтнаму, на Кубу, до арабських терористів, „чорних пантер" чи інших підривників Америки й вільного світу. Американські товари, продавані Совєтам, скріплюють насильницький режим. Співіснування вільного світу, особливо Америки з Москвою послаблює тамошній внутрішній рух спротиву та скріплює настрій безнадійности серед широких верств населення в окупованих московськими большевиками землях, де найбільше ненавидять існуючий режим. Радість американського Департаменту Рільництва й заможних американських фармерів з приводу продажу Совєтам збіжжя на 750 мільйонів долярів є насправді радістю з приводу вирятування кремлівських правителів з важкої ситуації внаслідок харчової кризи в СССР, найбільш очевидного доказу банкрутства комуністичної системи. Британський прем'єр Ллойд Джордж запевняв членів Палати Громад, що „торгувати можна навіть з канібалами". Але він залишив відкритим питання, чи варто торгувати з канібалами, щоб дати їм силу погубити Британію.

Погоня за заробітком від будь - кого, навіть від диявола, є рахунком на дуже коротку мету. Плянований торговельний договір з СССР може створити найбільшу загрозу для ЗСА, тим гіршу, що підготовлену власними руками.

АФЕРА ВОТЕРҐЕЙТУ

Ласа на сенсації американська преса, особливо у передвиборчому п е ріоді, розтрубила так звану аферу Вотерґейту: спробу кількох осіб підслухувати розмови в головній кватирі Демократичної партії у Вашингтоні та викрасти звідтіль різні документи.

Після тримісячного слідства 15 вересня ц. р. федеральна лава присяжних оскаржила сім осіб у змові викрасти таємниці Демократичної партії і в конкретній спробі перевести ту змову в діло. Назву „Вотерґейт" узяла та історія від назви великого будинку із багатьма люксусовими помешканнями, різними бюрами і крамницями, з гарним видом на ріку Потомак. Змова почалася формально 5 травня ц. р., коли бувший аґент ЕфБі-Ай і бувший службовець Центральної Розвідчої Аґенції, дорадник Крайового Комітету Республіканської партії у справах безпеки, Джеймс В. МекКорд, винайняв помешкання в мотелі Говард - Джонсона навпроти Вотерґейту, де мешкав до 28 травня. Він — головний обвинувачений, який, стоячи у зв'язку з іншими змовниками, вивчав терен головної кватири Демократичної партії.

Розпочалася драма 17 червня ц. р. Тоді сторож будинку Вотерґейту дав знати поліції, що якісь підозрілі люди крутяться вночі біля того будинку. Приїхала поліція і застукала п'ятьох осіб на його 5-му поверсі, у приміщенні Крайового Комітету Демократичної партії. Ті люди мали на руках ґумові рукавиці, щоб не залишати відтисків пальців, електронічні підслухові апарати, двосторонній радіоапарат і вломницьке знаряддя. У кімнатах вломників знайдено м. і. 6.000 долярів у 100-долярових банкнотах.

Крім названого Джеймса МекКорда, пов'язаного з Республіканською партією, іншими обвинуваченими є: Е. Говард Гант, колишній аґент Центральної Розвідчої Аґенції, що працював для Чарлза В. Колзона, одного з дорадників президента Ніксона, на державній службі до кінця березня ц. р.; колишній старшина й колишній аґент ЕфБіАй Дж. Ґордон Лідді, колишній асистент секретаря скарбу й колишній член штабу у Білому Домі, як дорадник у справах боротьби проти наркотиків. Дальші чотири обвинувачені — це або кубинські політичні еміґранти з осідком у Маямі на Флориді, або близько з ними пов'язані. Всі вони — люди в більшій або меншій мірі причетні до розвідчої служби.

Власне з уваги на зв'язок деяких змовників з Республіканською партією чи державно - адміністраційним апаратом, д е м ократичний кандидат на президента, сенатор Джордж МекҐоверн і недавній голова Крайового Комітету Д е м о кратичної партії Лоренс О'Браєн використовують цю аферу у своїй передвиборчій кампанії, щоб здискредитувати Республіканську партію й режим президента Ніксона, який ніби користується неетичними способами міжпартійної боротьби.

Зокрема О'Браєн зголосив скаргу проти 5-ох заарештованих 17 червня осіб і Крайового Комітету Республіканської партії з вимогою заплатити відшкодування у висоті 1 мільйона долярів за шкоди, спричинені „інвазією до приватної власности" Демократичної партії. Вимогу грошового відшкодування О'Браєн підніс згодом до висоти трьох мільйонів долярів, поширивши свою скаргу на дальших чотирьох осіб, між ними на колишнього секретаря торгівлі, тепер касира виборчої кампанії Ричарда Ніксона, Моріса Стенса. Названі демократичні діячі недвозначно пов'язували Моріса Стенса з аферою Вотерґейту, як причетного до фінансування тієї історії. У відповідь Моріс Стенс заскаржив О'Браєна на заплату відшкодування в сумі 5-ох мільйонів долярів за наклеп, а Комітет за перевибір президента Ніксона заскаржив О'Браєна за те саме, домагаючись двох з половиною мільйонів долярів відшкодування за наклепницьку кампанію.

Голова Крайового Комітету Республіканської партії сенатор Роберт Дол назвав закиди демократів „дикими наклепницькими обвинуваченнями задля осягнення партійних цілей". Колишній генеральний п р о куратор Джон Н. Мітчелл заявив рішуче, що люди, які організували ту змову, робили це на власну руку і без відома відповідальних у р я дових чинників. Поруч із федеральною лавою присяжних слідство в цій справі переводили ЕфБіАй, Комісія Палати Репрезентантів у справах банковости й валюти, Генеральне Бюро рахунковости, прокуратура в Маямі Біч й інші чинники з доручення Білого Дому. Демократичні лідери твердять, що афера Вотерґейту — це „обурливий акт політичного шпигунства". Але президент Ніксон заявив: „Можу рішуче сказати, що ані одна особа, яка тепер перебуває на державній службі, не причетна до цієї фантастичної історії".

Справа — очевидно — для Республіканської партії дуже неприємна, хоч би власне тому, що дає аґітаційну зброю в руки демократів. Але та афера не має нічого спільного з 4-річним балянсом діяльности Ричарда Ніксона і з діловими проблемами внутрішньої та закордонної політики, про які дискутується у зв'язку з виборами. Тому, без уваги на великий розголос, що його цій афері робить американська преса, ця історія очевидячки не знайшла ані великого зацікавлення серед широких кіл американського суспільства, ані не впливає на їх підхід до обопартійних кандидатур.

Суд над обвинуваченими сімома особами вірогідно не відбудеться перед президентськими виборами, а після них ця справа ще менше цікавитиме громадян. У чиїй голові зродилася думка про підслухування розмов у головній кватирі Демократичної партії у Вашингтоні, хто зорганізував ту змову, хто фінансував її і кому були цікаві демократичні таємниці — все це виявиться певно тільки частинно на заповідженій судовій розправі, а повністю стане відомим у дальшій майбутності, як це звичайно буває у зв'язку з різними політичними скандалами у різних державах світу.

Відомий консервативний публіцист — к о м ентатор Вілліям Баклі не виключає, що афера Вотерґейту була затіяна на Кубі Фіделя Кастра, щоб скомпромітувати теперішній республіканський режим в Америці. Трудно в таке повірити, але вже не раз діялись в політиці речі, про які і філософам не снилися..

і. к-н

I. Пеленська

ПЕРЕД 25-РІЧЧЯМ СФУЖО

З нагоди 25-річчя існування Світової Федерації Українських Жіночих Організацій буде проголошений Централею цієї Федерації її Ювілейний Рік у вільному світі. Ювілейний Рік започаткує Пленарна Сесія СФУЖО в листопаді 1972 у Філядельфії, де в листопаді 1948 р. відбувся Перший Світовий Конґрес Українського Жіноцтва і була створена його світова Централя-СФУЖО. Продовжуватимуть ювілейні святкування українські жіночі організації в різних країнах поселення на трьох континентах земного ґльобу, а завершить цей ювілей третій Світовий Конґрес Українського Жіноцтва, який відбудеться у Торонті 1973 року, безпосередньо перед Світовим Конґресом Вільних Українців. Такий уклад змінив п о п е редній плян з Конґресом у Філядельфії, бо на його місці відбудеться Пленарна Сесія СФУЖО.

Метою цієї Сесії є не лише започаткувати Ювілейний рік СФУЖО, але й полагодити низку ділових та організаційних справ, зокрема обговорити проєкт зміни статуту СФУЖО, перевести вибори нової Управи й Контрольної комісії і головне намітити ідейні та ділові напрямні для Третього Світового Конґресу Українського Жіноцтва в 1973 році. Широка програма Пленарної Сесії у Філядельфії зі спільними нарадами, програмовими й ідеологічними доповідями та показами культурних досягнень сучасної українки дасть можливість до висновків про сучасний український жіночий рух під різними аспектами.

Ювілейний рік СФУЖО має своє глибоке обґрунтовання. На 25-річному шляху існування СФУЖО має довгий процес кристалізації і зростання установи, яка вже в 40-их роках стала здійснювати, започатковане ще на рідних землях, діло співпраці українського жіноцтва на світовому терені. Це жіноцтво, в обличчі грізного розсіяння після другої світової війни, сприйняло ідею провідниць з гаслом єдности і створило світову централю, випередивши в цьому на двадцять років громадське об'єднання українців у СКВУ. Представниці українських жіночих організацій в світі виявляли зрозуміння для координаційних зусиль Централі. Ішли їм назустріч і відгукувалися прихильно на почини СФУЖО і включалися зі своїми організаціями у запропоновані акції, такі, як Свято Української Героїні, створене після загину 500 жінок у Кінґірі, з побудовою Фонду „500", річниці українського жіночого руху та історичні — бойовичок Визвольних Ззагань і УПА, 1000-річчя смерти кн. св. Ольги, Ольги Басараб, Олени Теліги, Алли Горської, — насвітлювання постатей культурних і громадських діячок, а також письменниць створенням постійного, першого на еміґрації, л і т ературного Конкурсу.

На шляху співпраці з членами - організаціями є світові конґреси українського жіноцтва, к о нтинентальні конференції, численні міжкрайові зустрічі і ділові зв'язки, в яких централя СФУЖО допомагала в різних ділянках громадської праці світового жіночого життя. На цій світовій основі могли постати такі інституції як Світова Рада Суспільної Опіки, Світова Рада Дошкілля, Світовий Комітет у 100-річчя народин Лесі Українки, Світовий Комітет Увічнення Пам'яті кн. Анни Ярославни, Світова Секція Українських Журналісток, Комісії окремих призначень у країнах поселення, ініціятива до таких акцій крайових жіночих організацій, як гуртки книголюбів чи останньо — до секцій українських професіоналісток.

Українське зорганізоване жіноцтво дало поважний вклад духових і матеріяльних вартостей в українське життя поза Україною. На відтинку боротьби за українську справу, в голошенні правди про Україну воно бере активну участь, а ця діяльність, ведена часто з терену СФУЖО і нею координована, збільшує її питому вагу. Зв'язки СФУЖО на чужому міжнародному терені, здобуті трудами років, дають тверду базу для ролі української жінки, яку вона, при сприятливих умовинах, може відіграти з користю для української справи.

За час свого існування і діяльности СФУЖО стала центральним і репрезентативним чинником українського зорганізованого жіноцтва у вільному світі, і є важливо, щоб потребу й вагу СФУЖО в її 25-річчя зрозуміли й оцінили українські жіночі маси і український загал, в тому числі молоді покоління жіноцтва; щоб вони піддержали розвиток і ріст СФУЖО в сучасному й майбутньому та передали її здобутки у слушну хвилину вільній Батьківщині.

Павло Семеник

„ОСТРІВ ЛЮБОВИ"

Кіпр звуть „островом любови", одначе насправді життя на цьому середземноморському острові не виглядає так дуже любо й мирно. К о р е спондент „Сандей Таймс", що виходить у Люсака в Замбії, відвідав Кіпр і з його репортажу виходить, що ворожнеча, як була на тому острові, не припиняється, хоч там є військо ОН для вдержування спокою.

Гарна провідниця, що проводжала туристів із летовища в Нікозії до готелю в Фамагуста, зустріла їх словами: „Вітаємо вас на Кіпрі, острові любови!" Та ще не скінчився перший день їх перебування на Кіпрі, як уже прийшли розчарування.

Велика ненависть панує між 80 відс. грецької більшости і 18 відс. турецької меншини. Перше, що вразило туристів, це два різні прапори в одній державі: державний кіпрійський і турецький, що маяв у „турецькій" країні. Ще більше здувалися туристи, коли до Киренії їхали під ескортою відділу війська ОН. Це тому, — пояснили туристам, — що прийшлося їхати через турецьку зону, а автобусова обслуга складалася з самих греків.

— Грекам не вільно вступати на турецьку зону, — пояснював провідник, — але турки можуть заходити на наш бік.

Коли туристи ближче познайомилися з кіпрійцями, то довідалися від них чимало історій про „зникнення" греків. Англійський кельнер у готелі, де вони мешкали, жалівся, що кілька місяців перед тим зникла його гарна жінка, грекиня, але не в Середземному морі, коли купалася, а в турецькій дільниці.

Коли говорити про турецько - грецькі взаємини, то для туристів трохи дивним виглядало, коли під час сніданя й обіду кельнери в грецькому готелі питалися їх, чи хочуть вони пити турецьку каву, чи „інстент кофі".

Все ж треба признати, що кіпрійці ставилися до туристів з симпатією і всіляко старалися допомагати їм.

Кіпр має цікаві археологічні музеї і музеї народного мистецтва, старовинні замки, святині й монастирі, не згадуючи про чудові надморські пляжі.

В 1973-му році туристи зможуть бачити старовинний корабель, який плавав по Середземному морі в часах Александра Великого. Корабель той розбився в IУ столітті до Христа, а відкрив його грецький археолог Андреас Каріолу в 1967-му році. Частини корабля збереглися дуже добре. Спеціялісти та студенти університету працюють над його реконструкцією, так що буде він готовий ще цього року під назвою „Кіренія".

З НАШИХ БУДНІВ

ЩАСЛИВІ СУСІДИ

Написала мені листа товаришка пера й писальної машинки з рідного Боффало і жаліється, що непоборні, як виходить, перепони перешкоджають їй прибути на Зустріч Журналістів Америки й Канади на Союзівці. Поперше, її власна моторизація відмовляє послуху, тобто навалює, а це ріг небезпечна вибиратися в дорогу пошкодженим автом, коли „доріженька далекая". А подруге, вона щойно недавно була в Гантері на з'їзді перемишляків і так спололакалася з грошей, що тепер на газетярську зустріч не вистачає „доводів".

Так склалося, що перед тим я мав дружню розмову з шановним головою СУЖА, редактором Ів. Кедриним, який прозрадив мені, так би мовити, один секрет: під якою щасливою зорею народилися наші канадійські колеги - журналісти з Торонта. „Уявіть собі, колеґо, — сказав пан редактор, — що ці спритярі знайшли собі меценатів, тамошніх купців та бизнесменів, які зафундували їм автобус за тисягу долярів з Торонта аж на Союзівку, так що фактично дорога нігого їм не коштує!"

Ці слова ред. Кедрина надхнули мене ідеєю — як подати помігну руку товаришці з Боффало. Отож, я піддав їй думку, щоб вона теж скористала з цього зафундованого торонтцям автобуса, вдарила по дротах до голови СУЖ Канади, Нестора Ріпецького і попросила його, щоб узяв її „на розвору", — як говорили в Старім Краю, — або пригулив десь у канадійському автобусі ще й одну американку. „Тобі з Боффало до Торонта тільки рукою подати, — написав їй, — а наші канадійські земляки знані з своєї ввігливости та й гостинности: якщо не знайдеться ще одного „сидягого" місця, то напевно хтось із колеґ відступить своє або й візьме Тебе на коліна".

Не знаю, ги товаришка пера скористає з моєї поради та з їхнього автобуса, алеж є факт, що наші, позаніяґарські товариші справді мають щастя! Бизнесмени фундують їм автобуси або цінні нагороди на Равт Української Преси, Шевгенківська Фундація, хог і не зібрала ще повного мільйона, все ж щороку дає по кілька тисяг на культурні цілі, з гого й журналістам дещо передає... Ну, а Клюб Етнігної Преси, до котрого наші належать, возить їх кожного року державним коштом по різних мальовнигих місцевостях королівської Канади, показує їм гори, ріки, озера, водоспади, як також такі корисні підприємства, як фабрики рибних консерв, броварні та гуральні... А при кожній такій нагоді газетярів відповідно вгощають, ще й дають гарні сувеніри на пам'ятку. Друзі - нюйоркгани, а скажіть, будь ласка, хто з вас пам'ятає, щоб якийсь американський клюб етнігної преси дав нам хог одну - однісіньку туру по Ню Йорку ги возив нас, принаймні, до Статуї Свободи?..

Ікер

Д-р Іван Скальчук

ЗА ПОКРАЩАННЯ І ЗМІЦНЕННЯ ДІЇ І СИСТЕМИ УККА

Голос у дискусії

(5)

Звичайно Шкільна Рада УККА старається співпрацювати і з Шкільною Радою Української П р а вославної Церкви та зі шкільн и м и єпархіяльними властями Української Католицької Церкви. І все таки залишається факт, що у системі Шкільної Ради УККА є тільки 5,000 учнів. Чи тут можна приписати за такий стан вину УККА, чи може Шкільній Раді? Я переконаний, що вина лежить тут і поза УККА і поза Шкільною Радою. І хіба один д-р М. Данилюк може думати, що в УККА була „незарадність у покращанні українського шкільництва" („Свобода", ч. 145).

Подібних прикладів можна було б навести багато більше, коли доцільна, потрібна та корисна ініціятива УККА не була належно підтримана заінтересованим установами та організаціями!

III

Зміни статуту чи боротьба за місця в Екзекутиві УККА

Статут УККА, хоч і не досконалий, є т а к и м, яким оформили його організації, члени УККА протягом трьох декад його існування. До речі, статутові зміни у федерації чи організації організацій далеко важче перевести, ніж в організації з фізичним членством. У кординаційній централі треба багато узгіднень, переконливих арґументів та багато доброї волі збоку значної більшости організацій, щоб осягнути здоровий та розумний компроміс. Тому у федерації процедура для переведення статутових змін надзвичайно довга, складна й утруднена.

Статутові зміни можуть бути переведені тільки на Конґресі УККА. Пропозиції на зміни статуту повинні бути зголошені до Статутової комісії УККА не пізніше як за 45 днів перед Конґресом. Пропоновані зміни розглядає Статутова комісія і узгіднений проєкт змін статуту пересилає за два тижні перед Конґресом до всіх центральних організацій, членів УККА. На самому Конґресі запропоновані Статутовою комісією зміни можуть бути схвалені двома третіми голосів делеґатів Конґресу. Зміни статуту, запропоновані поодинокими делеґатами, можуть бути прийняті тільки виїмково, та й то кваліфікованою більшістю трьох четвертих присутніх делеґатів і відданих голосів (див. статут УККА, розділ XII). І хіба кожний повинен усвідомити, що в нашій реальній дійсності: політичної розсвареності, браку взаємної толеранції, взаємного недовір'я, загумінкового й партикулярного „патріотизму", — переведення таких статутових змін, які могли б вдоволити кожного, майже неможливе і невикональне.

На сьогоднішній день є принаймні чотири концепції відносно статуту УККА. Одні хотіли б задержати статут без основних змін. Вони знаходять багато прихильників не тому, що самі переконані, що змін не треба, але тому, що добре знають, скільки треба перебороти труднощів, щоб корисні зміни провести.

Інші, які, зокрема, мають прихильників у колах професіоналістів, хотіли б перебудувати УККА, організацію організацій, на організацію з фізичним членством. Ця концепція є найбільш крайньою і в основі своїй розходиться із основн и м и заложеннями сьогодні зобов'язуючого статуту, що побудову УККА спирає на членстві центральних організацій. Ця концепція може промовляти до платників УНФонду, тобто до фізичних членів, і ледве чи зможе вона здобути прихильний відгук серед організацій, членів УККА. Прийнявши такий статут, УККА став би ще одністю організацією і міг би втратити співпрацю численних організацій і товариств, які, втративши свої дотеперішні права, відтягувалися б від членства УККА. Не згадуємо вже й про те, що при такому статуті УККА міг би легко опинитися під домінацією сильнішого середовища.

Третя концепція змагає до переведення змін не на те, як думає д-р М. Данилюк, щоб „у статуті зробити кілька змін та до керівництва ввести кількох своїх людей" („Свобода", ч. 147), але на те, щоб знайти гармонію поміж центральними організаціями з одного боку і платниками УНФонду з другого, змагає вона теж до обмеження уприлівейованого становища братніх союзів при виборі керівних органів УККА, а також намагається забезпечити поважніший голос і вплив на діяльність та керівництво УККА Відділам УККА.

Є й такі, що пропаґують потребу статутових змін, але зовсім не з'ясовують, яких саме змін треба й які зміни доконче потрібні. Вони часто звертають вістря своєї критики проти Екзекутиви й інших керівних органів УККА, мовляв, ці органи найбільше винні в тому, що ніяк не можна перевести змін у статуті, тоді, як насправді будь-які зміни статуту залежать насамперед від узгіднення між центральними організаціями. Ці критики не можуть спромогтися на те, щоб їхні організації виготовили на час проєкти статутових змін, опублікували їх і дали в такий спосіб громаді нагоду зайняти становище до пропонованих змін.

Звичайно, зміни в статуті УККА пройдуть лише такі, що їх схвалять дві третіх делеґатів на Конґресі, іншими словами, на Конґресі пройдуть лише такі зміни статуту, що їх апробуватимуть дві третіх центральних організацій. На прийняття змін керівництво УККА не матиме вирішного впливу, бо кількісно воно не буде домінувати на Конґресі.

„Ахіллесова пята" критики УККА і голосне домагання змін статуту заховані у тому, що критикам ідеться не так про зміну статуту, як про те, щоб мати причину до невдоволення й критикувати задля „самої критики". І, мабуть, коли б ця критика й допомогла їм здобути місця в Екзекутиві чи в інших керівних органах УККА, то ледве чи вони з цього скористали б і включилися у працю УККА.

Ніхто не стане перечити, що в кожній установі є багато дечого, в структурі й праці, що можна поліпшити, а теж, що введення нових сил у керівні органи установи часто сприяє введенню нових ідей і методів праці. Одначе, будьмо зрілими та відповідальними громадськими діячами, і, коли бажаємо робити зміни в структурі чи в керівництві, то дивімось добре, щоб ці зміни були справді корисні, щоб не підважували основ побудови установи та щоб зміни в керівництві не послабили майбутньої праці установи.

Це не є арґумент, що того чи іншого керівного члена УККА, включно з президентом, треба змінити, бо вони вже надто довго діють на своїх постах. Це не громадський підхід. Кожний член УККА має привілей критикувати працю УККА, однак він теж має обов'язок справедливо оцінювати працю президента й інших керівних членів. Тому робімо висновки з точки зору оцінки дотеперішньої праці провідних членів Екзекутиви та інших керівних органів УККА і тоді рішаймо, чи задержати їх далі в керівних органах, чи замінити їх кращими працівниками.

(Далі буде).

Бронзова медаля для українця

Вінніпеґ. — Власник крамниці „Арфа" у Вінніпеґу і великої збірки поштових значків, відомий колекціонер Іван Кінасевич одержав на 44-й Королівській Виставці поштових значків бронзову медалю, одну з 20, за зразково оформлену збірку значків Української Держави у формі УНР з 1917 - 21 рр. Крім бронзових, та виставка в липні ц. р. мала ще такі нагороди, як 1 золота медаля і 10 срібних. Перед цим у 1971 р. І. Кінасевич за марки-значки Української Держави одержав золоту медалю й золоту чашу, а Богдан Душенчук — срібну медалю й чашу за марки Підпільної Пошти України на виставці влаштованій Вінніпеґським Клюбом Філятелістів.

Москва - релігія - націоналізм

У передовій статті московської „Правди" з 15 вересня в закликах посилити боротьбу з релігією читаємо:

„В сучасних умовах дуже важливо розкрити взаємозв'язок релігії і націоналістичних пережитків. Відомо, що в багатьох випадках церкви і секти претендують на ролю охоронців національних цінностей. Ми ще зустрічаємося зі спробами представити релігійність примітою національної самобутности, а недодержування релігійних свят — малощо не відступництвом від „заповітів батьків". Такі спроби вміляко підтримуються і роздмухуються іззовні буржуазною пропагандою, скеровано на пожвавлення релігійних і націоналістичних забобонів. Треба використати всі засоби ідеологічної боротьби для рішучої відсічі підступам буржуазних націоналістів, які намагаються представити релігію як необхідний атрибут розвитку громадського і кільтурного життя совєтських народів..."

Так поширює Москва антирелігійний фронт боротьби, поєднуючи релігію з націоналізмом.

ЗІЙШЛИ ЧЕРЕЗ 4,000 РОКІВ

Японські газети розповіли ще про один випадок надзвичайної життєздатности рослин. Археологи, що проводили розкопини одного з стародавніх селищ датованого другим тисячоліттям до народження Христа, виявили з-поміж хатнього начиння запаси рижу. Зерна посіяли. На превелике здивування ботаніків, за півмісяця зерна проросли і досягли 4-ох сантиметрів висоти.

Д-р Василь Вереш

Напередодні З'їзду карпатських українців

Перші іміґранти з Карпатської України зачали приїжджати до Америки після революції в Угорщині 1848 р. Вони називають себе карпатськими русинами, карпаторосами, американськими русинами, або рутенами. Іміґрація після 1-ої світової війни не мала сили переконати колишніх іміґрантів та їх дітей, що в старому краю настали такі зміни, такий процес національного відродження, що над ним не можна перейти мовчанкою або його заперечувати. Нова еміґрація, яка прибула до Америки також не зуміла включитися в існуючі організації американських русинів створивши свої окремі організації, або приєднавшись до існуючих українських товариств. І так:

В 1949 р. постав Карпатський Союз, суспільно-громадська й культурно-освітня організація, яка поставила собі за ціль несення всебічної моральної і матеріяльної допомоги нашому старому красві, несення помочі усій іміґрації з Карпатської України і Пряшівщини. Цю організацію під сучасну пору очолює мґр Імре Кардашець голова, й інж. Федер Савчур секретар. Карпатський Союз має свої відділи в Клівленді Чикаґо, Детройті, Трентоні Вашинґтоні, Міннеаполісі Австралії та Німеччині. Карпатський Союз видав збірки віршів о. Зорессава та брошуру про Пряшівщину, видає неперіодичний „Вісник" Почесними головами Карпатського Союзу є проф. Августин Штефан, колишній голова Сойму Карпатської України, та Юліян Ревай, кол. прем'єр Карпатської України.

Другою організацією карпатських українців є станова організація Братство Карпатських Січовиків, з осідком в Торонті, Канада. Головою цієї комбатантської організації є д-р Степан Росоха, секретарем Василь Тимко. Братство Карпатських Січовиків постало в 1950-му році та має свої відділи в Канаді, ЗСА, Бельгії, Німеччині, Англії, Австралії та Бразилії. Братство видає неперіодично „Вісник Братства Карпатських Січовиків". Велику частину матеріялів про Карпатську Січ містить ся в тижневику „Вільне Слово", що редагує д-р Степан Росоха.

В 1958-му році створено Карпатський Дослідний Центр під керівництвом дир. Юліяна Ревая і проф. Августина Штефана. Секретарем є д-р Василь Вереш. Завданням Карпатського Дослідного Центру є: досліджування і збирання матеріялів про життя Карпатських Українців на Карпатській Україні і у вільному світі. Кожного року влаштовуються семінарі й конференції, в яких беруть участь також Американські Русини. В семінарі про мучеників Карпато - Української Церкви брав участь Кир Михаїл Дудик, Владика із Пасейку та духовенство. Владика виголосив привітальне слово. Накладом Карпатського Дослідного Центру видано монументальну працю проф. д-ра Петра Стерча п.з. „Дипломасі оф дабел моралїти".

Члени Українського Народного Союзу з Карпатської України зорганізували Т-во „Тиса", як 4-ий Відділ УНС.

Крім згаданих організацій останнім часом постав у Чикаго Український Інститут Модерного Мистецтва, який зорганізував карпатський українець інж. Василь Качуровський.

Окрім згаданих, на терені Америки існують вже від давніх часів ряд організацій й установ американських русинів, але їх облік вимагає окремої статті.

З'їзд карпатських українців, що відбудеться 23-го і 24-го вересня 1972 р. на оселі „Верховина" в Глен Спей повинен згуртувати всі сили до дальшої праці для добра поневоленої Батьківщини й то разом з організаціями американських русинів, які репрезентують в Америці біля мільйона душ. Це повинно бути метою з'їзду карпатських українців.

САМОВАР — СИМВОЛ „НЕРОЗРИВНОЇ ДРУЖБИ"

На межі двох районів, Суджанського в РОФСР і Сумського в УССР, як подає київський тижневик „Україна", — встановлено, як символ „нерозривної дружби" російського і українського народів, п'ятиметровий металевий пам'ятник у вигляді московського самовара з чайником на його вершку. Самовар і „кнут" завжди були символами російської „культури".

Здвигова розвага — чи поважний турнір за чемпіонат?

У довгий вікенд під День Праці, на сумівській оселі „Хортиця", в Гантінгтоні, Огайо, відбувся Здвиг СУМА - Захід.

Декілька днів перед цією сумівською імпрезою по Клівленді рознеслася чутка, що в рямцях імпрези має відбутися ... футбольний турнір за чемпіонат СУАСТ (Союзу Українсько - Американських Спортових Товариств) - Північ.

Вістка виявилась правдивою. І правдою виявилося, що місцевому УАСК „Львів" - Клівленд не доручено природної ролі організуваня я турніру. Висновок доморослих пророків звучав: „То буде дешевенька здвигова розвага (така як була по здвигах і фестинах рідного краю)"...

Пророки не помилилися. „Леви" - Чикаго взагалі не приїхали, Детройт назбирав ледве десять змагунів, а сумівські „Тигри", з Чикаго, виступали в одностроях різних видів і кольорів — навіть у цивільних убраннях. Місцевий „Львів", якого більшість змагунів тієї днини були зайняті у своїх шкільних, чи високошкільних дружинах, міг вислати на грище таки не інакше, як „фестинову" одинадцятку. Все це мало, сяк чи так, розважати учасників здвигу, доки стукотіли молотки здвигових будівничих — але ні в якому разі не могло задовольнити людей, які прийшли побачити поважний турнір за чемпіонат СУАСТ - Північ. Всі змагання тривали 2 х 30 хвилин.

Першої днини, в суботу, конгльомерат „Львова" різних метрикальних і технічно-спортових категорій більше вдавав, ніж демонстрував наступальну гру. Коли скромний Детройт УСТ „Черник") побачив, що анемічний клівлендський напад не може заподіяти великої шкоди, а недбала місцева дефензива запрошувала до пробоїв — пішли в діло рейди швидких (до м'яча і з м'ячем) напасників Детройту. Вислід 2:1 для „Черника". Тим справедливіший, що його воротар допоміг своїй дружині виграти, а клівлендський „допоміг" своїй програти.

У другій грі „Тигри" своєю пильністю і працьовитістю ставили завзятий опір сильнішому Детройтові і, збільшили стрілецьким умінням, могли навіть подбати за сензацію. Але скінчилося без радощів для „Тигрів": програвши змагання 0:1, вони втратили і воротаря, який у зударі з Детройтським напасником зламав собі ногу. потерпілому признано нагороду „найкращого змагуна" турніру (з технічно-спортового боку найповажнішим кандидатом був воротар Детройту, на жаль неспортова поведінка знівечила його кандидатуру).

У неділю місцевий „Львів" виступив у далеко сильнішому складі. Перемоги 5:0 над „Тиграми", а потім 5:0, в показових змаганнях, над комбінацією „Черника" й „Тигрів", нікого не здивували. Це не значить, що „Львів" такий сильний, а інші такі слабі — уявляємо, що всі виступали в латаних складах.

На майбутнє СУАСТ - Північ і інші види нашої влади повинні ставитися поважніше до таких імпрез. Наука з Гантінгтону вчить: 1. плянувати такі змагання на початку сезону, ще перед тим, заки місцеві ліги (амени своїх пунктових баталій, щоб можна було забезпечити собі вільний вікенд на український турнір; 2. ні в якому разі не влаштовувати турніру під День Праці — коли люди двічі й тричі заанґажовані в різних імпрезах. Поза тим треба дякувати людям із СУАСТ - Північ за добру волю взагалі влаштувати цьогорічний турнір.

О. Гайський

ЩО МАВ ДІД І ЩО МАЄ ВНУК

Підготовляючись до відзначення 50-річчя створення СССР, совєтська преса пише про „щасливе життя", що його принесла підсовєтським народам „робітничо-селянська" влада. В одному з листів до редакції „Известий" пише якийсь Р. Абдульманов: „Мій дід — по батьковій лінії — мав маленький клапоть землі, врожаю з якого не вистачало до весни. В такому ж положенні була і родина другого діда..." Очевидно, не солодко жилося тим дідам. Але все таки мали вони власну землю. А що тепер має їхній внук? — Ані клаптика землі і становище колгоспного кріпака.